

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
муниципального образования «Кошхабльский район» «Средняя
общеобразовательная школа №3 имени Первого Президента Республики
Адыгея Джаримова А.А.

РАССМОТРЕНО

СОГЛАСОВАНО

УТВЕРЖДАЮ

Руководитель МО учителей
гуманитарного цикла
Э.А.Айтекова
протокол № 1
от «30» 08

Заместитель директора по УВР
С.Б. Куева
протокол № 1
«30» 08

Директор МБОУ СОШ №3
а. Егерухай
С.Ю.Хасанова
приказ № 66
от. 09. 232

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
внекурчной деятельности
по адыгейскому языку**

для 5 класса
на 2023 — 2024 учебный год

Составитель программы
учитель адыгейского языка
и литературы
Куева Ирина Аминовна

Федеральнэ къэралыгъо гъесэнүгъэ стандартым

диштэу гъэпсыгъэ ушьыйхэр

Адыгабзэ

Я 5-рэ класс

Ушьизгъэгъуз

Адыгабзэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъуабз, адыгэ лъэпкъым иныдэльфыбз. Федеральнэ къэралыгъо гъесэнүгъэ стандартыр гурит еджап1эмк1э программэм ыльапсэу щыт. Предметэу «Адыгабзэр» ч1ып1э гъэнэфагъэ ит. Бзэм иурокхэм к1элэеджак1ом ш1энүгъэ гъэнэфагъэхэр къышы1эк1ахъэх, идунэееплык1э нахь зеушъомбгъу, жабзэу 1ултыр нахь бай мэхъу, къы1эк1эхъэгъэ ш1энүгъэхэр ищы1энүгъэк1э къешъхапэ.

Итворческэ нэшанэхэр къыгъэльэгъонымк1э жэры1уабзэр ык1и тхэныр егъэфедэх, ИКТ-хэр (информационнэ-коммуникационнэ технологиехэр) мыц щигъэфедэнхэ ельэк1ых. Адыгабзэр зызэрагъаш1эк1э ц1ыфым ицы1энүгъэ бзэм ч1ып1эу щиубытырэр к1элэеджэк1о ц1ык1ухэм къагуры1ошт, яльэпкъ зэхаш1э хэхъошт. К1элэеджак1охэм ягупшиисэ-гульйтэ нахь чан хъунымк1э, яакъыл, ягупк1агъэ, ятворческэ гупшиисак1э ахэхъонымк1э, зэклэмк1и егъэджэн процессымк1э бзэр лъапсэу щыт.

Федеральнэ къэралыгъо гъесэнүгъэ стандартым

елъытыгъэу гурит еджап1эмк1э предметэу «Адыгабзэм» мурадэу

къыгъэуцуухэрэр:

- К1элэеджак1охэм ягушъхэ лэжьыгъэ ибаигъэ хэгъэхъонир, яродинэ, яльэпкъ культурэ, шэн-хабзэхэр аш1эхэу, нэмых1 лъэпкъхэм якультурэ, яшэн-хабзэхэм лъытэнүгъэ афаши1эу гъесэгъэнхэр;
- Яныдэльфыбзэ уасэ фаш1эу, бзэр лъэпкъ культурэм и1ахьыш1оу зэрэцьтыр къагуры1оу и1угъэнхэр;
- Зэлъы1эсныгъэмк1э, ц1ыфхэр зэдэгущы1энхэмк1э бзэм мэхъянэу и1эр зэхаш1ык1ыныр;

- Этическэ, эмоциональнэ-нравственнэ фынтык1э гъэнэфагъэ ц1ыфхэм афыри1эныр;
- Социальнэ ч1ып1э (ситуацие) зэфэшьхьяфхэм хэк1ып1э къафигъотын ыльэк1ыныр.

Метапредметнэ зэфэхьысыжъхэр

Я 5-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджак1ом:

- Еджэнымк1э мурадэу ык1и пшъэрыльэу щитхэр ыштэнхэр, зэригъэцк1эшт амалхэр зэригъэгъотынхэр;
- Ижабзэ ыгъэфедэнымк1э ш1ык1э-амалэу щы1эхэр зэк1э къы1эк1эхъанхэр;
- Тхыгъэ е жэры1уабзэк1э къэ1огъэ текстыр тэрэзэу къигуры1оныр;
- Текстым къеджэк1э зэфэшьхьяфхэмк1э къеджэн ыльэк1ыныр;
- Зэш1охыгъэн фэе 1офым творческэ ык1и поисковэ ек1ол1ак1э къифигъотыныр;
- Коммуникативнэ ык1и ш1энныгъэ къэзытырэ пшъэрыльхэр гъэцк1агъэ хъунхэм пае жабзэм иамалхэр ыгъэфедэнхэр;
- Зэгъэпшэнүүм, анализм, синтезм, зэфэхьысыжьым логическэ ек1ол1ак1эр арихыл1эныр;
- Зыдэгүүцы1эрэм едэ1уныр, диалогым хэлэжьэныр, ежь иеплык1эхэм атемыфэрэ еплык1эхэр щы1энхэ зэральэк1ыщтыр къигуры1оныр;
- Ежь иеплык1эхэр къыри1отык1ынхэ ыльэк1ыныр;
- Предметнэ ык1и межпредметнэ ш1энныгъэхэр къы1эк1эхъанхэр;
- Къэбар льыгъэ1эс жъугъэхэм, компакт-дискхэм (еджэным фэгъэхьыгъэхэм), Интернетым ищык1эгъэ информацием ацылъыхъун, къырихын ыльэк1ыныр.

Предметнэ зэфэхьысыжъхэр

- Член гуадзэхэу дополнениер, къэзгъэнафэр, обстоятельствэр гущы1эухыгъэм къыхигъэшьшоу;
- Член зэльэпкъэгъухэр зыфалохэрэр, гущы1эухыгъэм хэт член зэльэпкъэгъухэр къыхагъэшьшоу;
- Зыгорэм игущы1эхэр зыфалохэрэр, тамыгъэу къизэрэхагъэшьхэрэр;
- Гущы1эухыгъэ къизэрык1ом изэхэфын зэк1элтык1уак1эу хэлтыр (алгоритмэр), ар къизфигъэфедээзэ зэхэфыныр къыш1ышъунэу;
- Гущы1эухыгъэ зэхэлтым изэхэфын зэк1элтык1уак1эу хэлтыр (алгоритмэр), ар къизфигъэфедээзэ зэхэфыныр къыш1ышъунэу.

Едзыгъоу «Фонетикэмрэ графикэмр»

Я 5-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджас1ом зэригъэши1эшт:

- Фонетикэ зыфалорэр;
- Макъэхэр, ахэмэ яхьарыфхэр ытхынхэу;
- Зещэхэмрэ зэращэхэмрэ зэтыриушъхяфык1ынхэу;
- Гущы1эм макъэхэр (зещэхэр зэращэхэр) къыхигъэшьшоу;
- Алфавитыр;
- Тамыгъит1у, тамыгъицк1э къэгъэльэгъогъэ макъэхэм яхьарыфхэр, ахэмэ тэрээзу къяджэнэу, ытхынхэу; зэфэдэ тамыгъэхэр зыхэт харыфхэр зэхимыгъэк1ок1энхэу;
- Буквэ инк1э къегъэжьагъэу атхырэ гущы1эхэр;
- Гущы1эм ифонетическэ зэхэфын зэк1элтык1уак1эу хэлтыр (алгоритмэр), ар къизфигъэфедээзэ зэхэфыныр къыш1ышъунэу.

Едзыгъоу «Лексикэр»

Я 5-рэ классыр къэзыухырэ к1элэеджас1ом зэригъэши1эшт:

- Лексикэ зыфалорэр, гущы1эм лексической ык1и грамматическэ мэхъянэхэр зэри1эхэр;
- Зы мэхъянэ ык1и мэхъянабэ зи1э гущы1эхэр зэтырифынхэу;

- Мэхъэнэ занк1э ык1и ехьцыр мэхъанэ гуцы1эмэ зэря1эрэр;
- Къэ1ок1э литературнэ шапхъэхэр (ак1угъэ материалым ельтыгъэу) ыгъэ1орыш1эшъунхэу;
- Адыгабзэм идиалектхэр;
- Адыгэ гуцы1э шъыпкъэхэр, нэмик1ыбзэм къахк1ыгъэ гуцы1эхэр, жъы хъугъэ гуцы1эхэр, гуцы1ак1эхэр зэтырифынхэ ыльэк1ынэу;
- Синонимхэр зыфaloхэрэр, ахэр ыгъэфедэшъунхэу;
- Омонимхэр зыфaloхэрэр, ахэр ыгъэфедэншъунхэу;
- Антонимхэр зыфaloхэрэр, ахэр ыгъэфедэшъунхэу;
- Фразеологизмэхэр зыфaloхэрэр, бзэм мэхъанэу цыря1эр;
- Гуцы1альэхэр къызфигъэфедэнхэу.

Тхэн 1овш1эн зэфэшъяфхэр

- Сочинениехэм, диктантхэм ык1и изложениехэм ятхынк1э теорие ш1эныгъэу алэк1элъхэр агъэфедэнхэр.

Внеурочка Адыгабзэ 5класс

№ п/п	Темэр	сыхъат пчъагъэр	уахътэр	
			план	факт
1	Ныдэльфыбзэр – лъэпкъым ыпс	1	7. 09	7. 09
	Клэджыктыжын			
2	Бзэ гущылэхэр	1	14. 09	14. 09
	Синтаксисымрэ пунктуациемрэ			
3	Гущылэзэгъусэр, аш изэхэфын	1	21. 09	21. 09
4	Гущылэухыгъэр, аш ичлен шъхьалэхэр	1	28. 09	28. 09
5	Къэлотэжын.. Бгъэжъыр	1	28. 09	28. 09
6	Гущылэухыгъэм ичлен гуадзэхэр. Дополнениер	1	5. 10	5. 10
7	Къэзгъэнафэр	1	12. 10	12. 10
8	Обстоятельствэр	1	19. 10	19. 10
9	Гущылэухыгъэм хэт член зэлъэпкъэгъухэр	1	26. 10	26. 10
10	Фэгъэзагъэр	1	9. 11	9. 11
11	Гущылэ хадзэхэр, гущылэзэгъусэ хадзэхэр	1	16. 11	16. 11
12	Гущылэухыгъэ къызэрыклохэмрэ зэхэлъхэмрэ	1	23. 11	23. 11
13	Зыгорэм игущылэхэр	1	30. 11	30.
14	Къэлотэжын.. Елмызэ ибзыухэр	1	7. 12	
	Фонетикэмрэ графикэмрэ			
15	Мэкъэзещэхэмрэ мэкъэзэращэхэмрэ	1	17. 12	
16	Мэкъэ чанхэмрэ дэгухэмрэ	1	21. 12	
17	Чыйзэфэшлыгъэ макъэхэр, мэкъэ тужуухэр	1	28. 12	
18	Буквэхэу ё, у ямехъанэхэр	1	11. 01	
19	Къэлотэжын. Хъэ хые умыукы	1	18. 01	
20	Буквэхэу дж, к, л къагъэлъэгъорэ макъэхэр	1	25. 01	
21	Буквэхэу г, хъ къагъэлъэгъорэ макъэхэр	1	1. 02	
22	Буквэхэу и, о, у, е къагъэлъэгъорэ макъэхэр	1	8. 02	
23	Пычыгъор, ударениер, фонетикэ зэхэфын	1	15. 02	
24	Къэлотэжын. Псыхау	1	22. 02	
	Лексикэр			
25	Мэхъанабэ ыкъи зы мэхъанэ зи лэ гущылэхэр	1	29. 02	

26	Мэхъянэ занк1э ык1и ехъцыр мэхъянэ гуши1эмэ зэря1эр	1	7.03	
27	Литературрабзэр ык1и ч1ып1э гуши1эхэр	1	14.03	
28	Адыгэ гуши1э шьыпкъэхэр.Нэмийк1ыбзэмэ къахэк1ыгъэ гуши1эхэр	1	26.03	
29	Сэнхъат ык1и интернациональнэ гуши1эхэр	1	4.04	
30	Жъы хъугъэ гуши1эхэр.Гуши1ак1эхэр	1	11.04	
31	Синонимхэр	1	18.04	
32	Омонимхэр	1	25.04	
33	Антонимхэр	1	16.05	
34	Фразеологизмэхэр	1	23.05	